

KEN FOLLETT

UN LOC
NUMIT
LIBERTATE

M-am ocupat mult timp cu grădinăritul după ce m-am mutat în reședința din High Glen și așa am găsit brățara din fier.

Casa începuse să se dărâme, iar grădina era în paragină. O bătrână nebună locuise aici timp de douăzeci de ani, fără să dea o mână de vopsea. După moartea ei, am cumpărat casa de la fiul său, dealer de Toyota în Kirkburn, cel mai apropiat oraș, aflat la cincizeci de mile de aici.

Vă întrebați probabil de ce ar cumpăra cineva o casă dărăpănată, aflată la cincizeci de mile distanță de nicăieri. Pentru că m-am îndrăgostit de această vale. În păduri sunt câprioare sfioase, iar câțiva vulturi și-au clădit cuibul chiar în vârful unui pisc din apropiere. Aș fi în stare să-mi petrec jumătate din zi în grădină, sprijinit de lopată și privind munții albaștri-verzui.

Am și săpat în grădină. M-am decis să plantez câțiva arbuști împrejurul casei. Nu e o clădire prea arătoasă – doar niște pereți din scânduri lipsiți de ferestre –, așa că mi-am propus să-i împrejmuiesc cu verdeață. În timp ce săpam, am dat peste o cutie.

Nu era o cutie mare – cam de mărimea celor care adăpostesc o duzină de sticle cu vin bun. Nu era nici decorată – doar o bucată de lemn masiv nevopsit, prinsă cu niște cuie ruginite. Am deschis-o cu tășul lopeții.

Înăuntru se aflau două obiecte.

Unul dintre ele era o carte veche și voluminoasă. M-am emoționat la gândul că ar putea fi o biblie de familie, cu o istorie interesantă scrisă pe forțaț¹, în care erau notate nașterea,

¹ Filă liberă, albă sau colorată, aflată între coperta unei cărți și prima pagină (n.tr.)

căsătoriile și moartea celor care locuiseră în această casă cu o sută de ani în urmă. Curând am fost însă dezamăgit. Când am deschis-o, am constatat că paginile fuseseră distruse și niciun cuvânt nu era lizibil.

Celălalt obiect era un sac din pânză cerată, putrezit și el, care s-a destrămat după ce l-am atins cu mânușile de grădinărit. Înăuntru se afla un inel din fier, cu diametrul de aproximativ 15 cm. Își pierduse luciul, dar sacul îl protejase de rugină.

Avea un aspect rudimentar – probabil că fusese fabricat de un fierar din sat – și am crezut la început că este o piesă de la o căruță sau un plug. În acest caz, de ce l-ar fi învelit cineva cu atâta grijă? Inelul fusese îndoit și avea o crăpătură. Apoi, m-am gândit că fusese legat de gâtul unui prizonier care, atunci când a scăpat, l-a crăpat cu ciocanul puternic al vreunui fierar și apoi l-a îndoit, ca să-l scoată.

Am luat inelul în casă și m-am apucat să-l curăț. Era o activitate laborioasă, așa că l-am lăsat peste noapte într-o soluție care dizolvă rugina și m-am apucat din nou de treabă în dimineața următoare. În timp ce-l frecam cu o cârpă, a ieșit la iveală o inscripție.

Inelul avea gravat, cu un scris de modă veche, cu litere ondulate, un mesaj pe care mi-a luat ceva vreme să-l descifrez, însă în cele din urmă am reușit să aflu ce spunea:

*Acest om este proprietatea lui Sir George Jamisson din Fife,
AD 1767.*

E și acum aici, pe biroul meu, lângă calculator. Îl folosesc ca presapier. Îl iau din când în când în mână ca să recitesc inscripția. Dacă inelul de fier ar putea vorbi, mă întreb, oare, ce istorie ar spune?

PARTEA ÎNTÂI

SCOȚIA

CAPITOLUL 1

Zăpada se așezase ca într-o coroană peste crestele din High Glen, acoperind versanții împăduriți cu straturi de perle, asemenea unor pietre prețioase tivite pe pieptul unei rochii verzi de mătase. În capătul văii, un pârâu își croia rapid drumul printre stâncile înghețate. Vântul ce șuiera aspru dinspre Marea Nordului aducea rafale de gheață și grindină.

În drumul matinal spre biserică, gemenii McAsh, Malachi și Esther, urmau o potecă ce șerpuia printre pantele estice ale văii. Malachi, căruia i se spunea Mack, purta o pelerină cadrilată și niște pantaloni din tweed, scurți până la genunchi, și cum nu avea șosete, picioarele îi înghețaseră în saboții din lemn. Era însă tânăr și cu sângele iute, așa că nu băga de seamă frigul.

Nu apucaseră drumul cel mai scurt spre biserică, însă întotdeauna cei doi fuseseră fascinați de High Glen. Vârfurile înalte ale munților, pădurea liniștită și misterioasă și apa care curgea zgomotos reprezentau un peisaj apropiat de sufletul lui Mack. Văzuse cum o pereche de vulturi își construise de trei ori cuibul aici. Asemenea vulturilor, și el furase somonul moșierului din izvorul bogat. Și, asemenea căprioarelor, se ascunsese printre copaci, tăcut și nemișcat, atunci când apăruseră paznicii.

Moșierul era o femeie, Lady Hallim, o văduvă care avea o fiică. Pământul aflat de cealaltă parte a muntelui îi aparținea lui Sir George Jamisson și reprezenta o altă lume. Inginerii săpaseră gropi adânci de-a lungul versanților; dealurile de zgură făcute de mâna omului schimbaseră aspectul văii; vagoane uriașe

încărcate cu cărbune înaintau cu greu pe drumurile noroioase, iar pârâul era negru din cauza prafului. Acolo locuiau gemenii, într-un sat care se chema Heugh, alcătuit dintr-un lung șir de case joase din piatră, care urcau în susul dealului asemenea unei scări.

Cei doi erau versiunea masculină și feminină a aceleiași imagini. Amândoi aveau părul blond, întunecat de praful cărbunelui, și ochi pătrunzători, de culoare verde-deschis. Amândoi erau scunzi și lași în spate, cu brațe și picioare musculoase. Amândoi erau încăpățânați și certăreți.

Dezbaterile erau o tradiție de familie. Tatăl lor fusese un nonconformist în toate privințele, dispus să intre oricând în conflict cu guvernul, cu biserica sau cu orice altă autoritate. Înainte să se căsătorească, mama lor lucrase în slujba lui Lady Hallim și, ca mulți alți servitori, se identificase cu clasa superioară. Într-o iarnă geroasă, când mina se închisese pentru o lună în urma unei explozii, tatăl lor murise din cauza „plămânului negru“, o boală care îi ucisese pe mulți dintre minerii care se ocupau de extragerea cărbunelui, iar mama făcuse pneumonie și îl urmase la doar câteva săptămâni. Cu toate acestea, discuțiile au continuat, de obicei în serile de sâmbătă, în salonul doamnei Wheighel, un fel de tavernă din satul Heugh.

Administratorii și micii arendași susțineau punctul de vedere al mamei. Spuneau că regele este trimisul lui Dumnezeu și de aceea oamenii trebuie să i se supună. Minerii auziseră idei mai noi. John Locke și alți filozofi susțineau că autoritatea unui guvern se bazează pe consensul oamenilor, teorie care îl atrăsese și pe Mack.

Puțini mineri din Heugh erau capabili să citească, însă mama lui Mack știa, iar aceasta insistase să-l învețe și pe el. Femeia își educase ambii copii, ignorând dezaprobarea soțului, care era de părere că ideile sale depășeau statutul social pe care îl avea. Mack era invitat la salonul doamnei Wheighel ca să citească din *Times*, *Edinburgh Advertiser* sau din alte gazete politice, cum ar fi ziarul radical *North Briton*. Revistele erau vechi de

câteva săptămâni – câteodată chiar luni –, însă bărbații și femeile din sat ascultau cu mare interes discursurile lungi redade integral, pamfletele sau istoriile despre greve, proteste și revolte.

Mack redactase scrisoarea după una dintre discuțiile de sâmbătă seara de la doamna Wheighel.

Niciun miner nu mai scrisese o epistolă, așa că se consultaseră în privința fiecărui cuvânt. Îi era adresată lui Caspar Gordonson, un avocat londonez, autorul unor articole în care ironiza guvernul. Scrisoarea îi fusese încredințată lui Davey Patch, un negustor fără un ochi, care urma să o pună la poștă. Mack se întreba dacă va ajunge într-un final la destinație.

Răspunsul sosis cu o zi în urmă și era cel mai emoționant lucru care i se întâmplase vreodată lui Mack. Urma să-i schimbe definitiv viața, gândea el. Îi putea reda libertatea.

Își dorise dintotdeauna să fie liber. În copilărie, îl invidiase pe Davey Patch, care putea să cutreiere dintr-un sat în altul, vânzând cuțite și corzi. Ce i se părea extraordinar micului Mack în legătură cu viața lui Davey era faptul că acesta se putea trezi după răsăritul soarelui și se putea culca oricând era obosit. Pe Mack, încă de la vârsta de șapte ani, mama lui îl zgâlțâia în fiecare dimineață ca să se trezească înainte de ora două, apoi trudea în mină cincizece ore, până la cinci după-amiază, după care se târa cu greu spre casă, unde adormea de cele mai multe ori cu porridge-ul¹ în față.

Mack nu mai voia să fie negustor, ci tânjea după o altfel de viață. Visa să-și construiască propria casă, într-o vale cum era cea din High Glen, pe o bucată de pământ care să-i aparțină. Să muncească din zori până-n noapte și să se odihnească atât cât ținea întunericul. În zilele însorite să meargă la pescuit într-un loc unde somonul nu aparținea proprietarului, ci aceluia care-l prindea. Iar scrisoarea pe care o ținea în mână era dovada că visul lui putea deveni realitate.

¹ Mâncare specifică bucătăriei engleze, preparată din fulgi de ovăz sau de porumb (n. red.)

- Nu cred că ar trebui să le-o citești tuturor în biserică, spuse Esther în timp ce traversau o potecă înghețată.

Nici Mack nu era sigur, însă spuse:

- De ce nu?

- Vom avea probleme. Ratchett o să fie furios.

Harry Ratchett era supraveghetorul, cel care administra mina în numele patronului.

- Dacă o să-i spună lui Sir George, ce o să-ți facă?

Știa că fata are dreptate și inima îi tremura de emoție, însă acest lucru nu îl împiedică să o înfrunte.

- Dacă păstrez scrisoarea doar pentru mine, nu mai are niciun rost, spuse el.

- I-o poți arăta numai lui Ratchett. Poate că te va lăsa să pleci în liniște, fără să riște vreun scandal.

Mack își privi sora geamănă cu coada ochiului. Nu era într-o dispoziție autoritară, după cum își dădea el seama. Părea mai degrabă tulburată decât dornică să lupte. Simți o undă de compasiune pentru ea. Indiferent ce s-ar fi întâmplat, ea i-ar fi rămas alături.

Dintr-odată, scutură din cap cu înverșunare.

- Scrisoarea aceasta nu mă afectează numai pe mine. Cunoscol cel puțin cinci băieți care ar vrea să plece de aici, dacă ar ști că se poate. Și cum rămâne cu generațiile următoare?

Ea îl privi cu viclenie.

- Poate că ai dreptate, dar nu acesta e adevăratul motiv. Vrei de fapt să te ridici în mijlocul bisericii și să demonstrezi că proprietarul minei nu are dreptate.

- Nu-i adevărat! protestă Mack. Apoi chibzui un moment și spuse rânjind: Se poate să fie ceva adevăr în ceea ce spui. Am auzit la atâtea slujbe că trebuie să urmăm legile și să-i respectăm pe cei mai buni și acum aflăm că ne-au mințit tocmai în privința legii care ne afectează cel mai mult. Sigur că vreau să mă ridic și să vorbesc cât se poate de tare.

- Nu le da motive să te pedepsească, spuse ea îngrijorată.

El încercă să o liniștească.

- Voi fi cât se poate de umil și de politicos, replică el. Ai să mă recunoști cu greu.

- Umil! protestă ea cu scepticism. Mi-ar plăcea s-o văd și pe-asta.

- Vreau doar să vorbesc despre lege - ce poate fi rău în asta?

- Este imprudent.

- Da, așa este, conchise el. Dar am să o fac oricum.

Traversară creasta muntelui, apoi coborâră versantul îndepărtat, care ducea spre puț. Pe măsură ce coborau, aerul era mai puțin rece. În câteva clipe, silueta bisericii de piatră apărură lângă podul care traversa râul murdar.

Lângă curtea bisericii se îngrămădeau câteva colibe ale micilor arendași. Erau niște cocioabe rotunde, în care focul se făcea în mijlocul podelei din pământ, cu o gaură în tavan care să permită ieșirea fumului din singura cameră pe care o împărțeau oamenii și animalele pe timp de iarnă. Casele minerilor, aflate ceva mai sus, în apropierea puțurilor, erau de condiție mai bună. Deși înzestrate tot cu podele din pământ și acoperiș din paie, fiecare casă avea un cămin cu horn și geamuri la ferestrele mici de lângă ușă, iar minerii nu erau nevoiți să împartă spațiul cu vitele. Cu toate acestea, arendașii se simțeau liberi și independenți, motiv pentru care îi priveau cu desconsiderație pe mineri.

Oricum, nu casele țăranilor puseseră acum stăpânire pe gândurile lui Mack și ale lui Esther. O trăsură închisă, la care erau înhamăți doi cai suri bine îngrijiți, se oprise la intrarea în biserică. Câteva doamne cu fuste cu crinolină și cape de blană coborau ajutate de pastor, ținându-și în mână pălăriile moderne din dantelă.

Esther îl prinse de braț pe Mack, făcându-i semn înspre pod. Călare pe un armăsar de vânătoare castaniu, cu capul plecat în vântul înghețat, cel care venea era însuși proprietarul minei și stăpânul întregii văi - Sir George Jamisson.

Jamisson nu mai fusese văzut acolo în ultimii cinci ani. Locuia la Londra, care se afla la o săptămână distanță cu vaporul

și două cu diligență. Pe vremuri, Jamisson fusese un negustor extrem de zgârcit la Edinburgh, spuneau oamenii, vânzând lumânări și gin într-un magazin fără să fie mai cinstit decât era nevoie. Apoi, o rudă de-a sa fără copii murise prematur, iar George moștenise castelul și minele. Pornind de la această temelie, construise un imperiu care se întindea până în zone aflate la o distanță incredibilă, cum ar fi Barbados sau Virginia. Acum devenise o persoană extrem de respectată: era baronet, magistrat, membru al consiliului din Wapping¹, precum și responsabil cu legea și ordinea în bazinul fluvial al Londrei.

Urma să-și viziteze proprietățile din Scoția, în compania familiei și a invitaților săi.

– Ei bine, asta e, spuse Esther ușurată.

– Ce vrei să spui? întrebă Mack, deși bănuia gândurile fetei.

– Acum nu vei mai putea citi scrisoarea.

– De ce nu?

– Malachi McAsh, nu fi prost! exclamă ea. Nu în fața patronului!

– Ba dimpotrivă, replică el încăpățânat. Acum e mult mai bine.

CAPITOLUL 2

Lizzie Hallim refuză să meargă la biserică în trăsură. Era o idee stupidă. Drumul de la Castelul Jamisson era o potecă plictisitoare și plină de gropi printre crestele înghețate. Fiind un teren accidentat, trăsură era obligată să meargă extrem de încet, în vreme ce pasagerii, înghețați și plini de vântăi, ar fi ajuns probabil destul de târziu. De aceea insistă să călărească până la biserică.

O asemenea atitudine lipsită de feminitate o aduse pe mama ei la disperare.

– Cum să-ți găsești un soț dacă te porți ca un bărbat? ri-postă Lady Hallim.

– Îmi găsesc un soț oricând vreau, răspunse Lizzie.

Era adevărat. Bărbații se îndrăgosteau tot timpul de ea.

– Singura problemă este să găsești unul pe care să-l pot tolera mai mult de o jumătate de oră.

– Problema este să găsești unul care să nu se sperie prea ușor, bombăni mama ei.

Lizzie izbucni în râs. Amândouă aveau dreptate. Bărbații se îndrăgosteau de ea la prima vedere, apoi descopereau cum este în realitate și se retrăgeau imediat. Comentariile sale scandalizaseră societatea din Edinburgh timp de ani buni. La primul ei bal, într-o conversație cu trei văduve în vârstă, remarcase că Marele Șerif are un șezut cam gras și de atunci își compromisese definitiv reputația. Primăvara trecută, mama ei o dusese la Londra și o „lansase“ în societatea engleză. Fusese o catastrofă. Lizzie vorbise prea tare, răsese prea mult și se amuzase

¹ District din estul Londrei (n. tr.)

pe seama manierelor elaborate și a hainelor prea strâmte ale tinerilor spîlcuiți care încercau să o curteze.

– Toate astea se întâmplă fiindcă nu ai crescut în prezența unui bărbat, adăugă mama ei. Ai căpătat mult prea multă independență.

Apoi urcă în trăsură.

Lizzie trecu pe lângă fațada din cremene a Castelului Jamisson în drum spre grajdurile care se aflau în zona estică a proprietății. Tatăl ei murise când ea avea trei ani, așa că păstra puține amintiri legate de el. Când întrebuse care fusese cauza decesului, mama ei îi răspunsese vag: ficatul. Le lăsase fără niciun ban. Mama sa făcuse eforturi considerabile, ipotecând bucată cu bucată proprietățile familiei Hallim și așteptând ca Lizzie să crească și să se mărite cu un bărbat bogat, care să le scape de probleme. Lizzie avea acum douăzeci de ani și era momentul să-și împlinească destinul.

Nu exista vreo îndoială cu privire la motivul pentru care familia Jamisson își vizita domeniile din Scoția după atâția ani și de ce principalii musafiri erau Lizzie și mama ei, care locuiau la numai 10 mile distanță. Pretextul petrecerii era aniversarea fiului cel mic, Jay, care împlinea douăzeci și unu de ani, însă adevăratul motiv era legat de intenția de a-l căsători pe fiul cel mare, Robert, cu Lizzie.

Lady Hallim susținea această idee fiindcă Robert urma să moștenească o avere impresionantă. Sir George era de acord, fiind interesat să adauge domeniului său proprietățile familiei Hallim. Robert părea mulțumit de plan, judecând după atenția pe care i-o acordase fetei de la sosirea musafirilor – deși, în general, era greu de spus ce se ascundea cu adevărat în inima lui.

Ea îl văzuse în grajd, în timp ce aștepta să i se înșeuze calul. I se păru că seamănă cu portretul mamei sale din salonul castelului – o femeie serioasă și simplă, cu părul frumos și ochii de culoare deschisă, dar și cu o expresie hotărâtă, judecând după gură. Nu avea defecte vizibile. Nu era foarte urât, nici prea gras sau prea slab, nu mirosea rău, nu bea prea mult și nu

se îmbrăca extrem de efeminat. Era o partidă bună, își spunea Lizzie, iar dacă ar fi cerut-o în căsătorie, probabil că ar fi acceptat. Nu era îndrăgostită de el, dar știa ce datorie are.

Hotărî să-l ia puțin peste picior.

– Câtă nepăsare din partea dumneavoastră să locuiți la Londra, spuse ea.

– Nepăsare? se încruntă el. De ce?

– Ne-ați lipsit de prezența vecinilor.

Tânărul o privea în continuare uimit. Nu părea să posede un simț al umorului prea dezvoltat. Ea explică:

– Fără dumneavoastră nu mai este niciun suflet de om de aici până la Edinburgh.

O voce din spate interveni:

– Exceptând cele o sută de familii de mineri și câteva sate de arendași.

– Știți ce vreau să spun, replică ea în timp ce se întorcea.

Nu-l cunoștea pe bărbatul care vorbise. Cu sinceritatea sa caracteristică, întrebă:

– Dumneavoastră cine sunteți?

– Jay Jamisson, răspunse tânărul făcând o plecăciune. Frațele mai inteligent al lui Robert. Cum de m-ați uitat?

– Vai!

Aflase că tânărul sosise noaptea trecută târziu, însă nu-l mai recunoscuse. Cu cinci ani în urmă, acesta era cu câțiva centimetri mai scund, avea coșuri pe frunte și câteva fire de păr blond în barbă. Acum arăta mult mai bine. Însă atunci nu era prea inteligent, iar ea se îndoia că timpul ar fi putut produce vreo schimbare.

– Îmi amintesc de dumneavoastră, spuse ea. V-am recunoscut vanitatea.

El râse.

– Dacă aș fi avut exemplul dumneavoastră de umilință și modestie, pe care să-l pot copia, domnișoară Hallim...

Robert interveni:

– Bună, Jay. Bine ai venit la Castelul Jamisson!